

MAGYAR L

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA
BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelős szerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyártás Elemér**

Befejeződtek az őszi hadgyakorlatok

A kedvezőtlen idő miatt elmaradt a nagyszabású zárófelvonulás. — Az uralkodó záróbeszédében a hadsereg iránti nagy szeretetéről emlékezett meg

Bucuresti. Saját tud. A kedvezőtlen idő következtében a király parancsára elmaradt a hadgyakorlatzáró díszfelvonulás, amelynek Teucuciban kellett volna lennie, vasárnap délelőtt. Ezért a király s a csapattestek parancsnokai, valamint az előkelő vendégek Galatziba mentek, illetve ottmaradtak, ahol nagy díszbédél végződött a hadgyakorlat.

Ez alkalommal beszédek hangzottak el, amelyek során Ciuperca hadügyminiszter üdvözölte a királyt és Mihály nagyvadját s kifejtette, hogy a jelen időkre való tekintettel mennyire fontos a hadsereg fejlesztése.

A király válaszában a következőket mondta:

— A hadseregfejlesztésben én elődeim művének csak folytatója vagyok. Első Károly királyról és édesapámtól tanultam, hogy egy uralkodó főgondja hadserege kell hogy legyen. Ennek a gondosságnak annál nagyobbának kell lennie, minél nehezebb napokat élünk s minél aggodalmasabb idők várhatók. De, hogy minden évben a hadsereg körében vagyok, az nálam nemcsak hagyomány, hanem a hadsereg iránti érzett szeretetem eredménye is. Személyesen megvizsgáltam a legmagasabb parancsnokságtól a legkisebbig, minden csapattestet s örömmel állapíthatom meg, hogy hadseregünk minden hiányosságai ellenére is, fejlődik.

Minden hadseregben vannak válságos idők. Ugy látszik, mi most egy ilyen meggyűnk át. Ezért van lelkiégységre szükség. A hadseregfejlesztés munkájának, amelyet különösen Tatarescu kormánya vezetett be, folytatnia kell. Megkívánom katonáimtól, hogy bizalommal legyenek vezetőik iránt. A hadseregben egy léleknek kell uralkodnia s a hadgyakorlatok folyamán megelégedéssel éreztem e lélek lüktetését.

A király ezután meggyőződésének adott kifejezést, hogy Mihály nagyvajda ugyanazzal a szeretettel fogja folytatni a hadseregfejlesztő munkát, mint ő tette ezt s végül a hadsereget éltette, ürtette poharát.

A király és Mihály nagyvajda vasárnap délután 3 óraker különvonattal elutazott Bucarestbe, ahova este 7 óraker érkezett meg. A király ezzel megkezdte a téli székhelyen való állandó tartózkodását.

Titeanu alminiszter megelégedését fejezte ki a kisebbségi sajtó magatartása iránt

Bucuresti. Saját tud. Az okiráltságbeli törvények Bukovinára való kiterjesztése ünnepélyes keretek között ment végbe Csernovitzban. Ezalkalommal Lamandi igazságügyminiszter nagy beszédet mondott, amelyben vázolta az új

kormányzat megvalósításait és azokat az okokat, amelyek az új rendszer bevezetését szükségessé tették.

Megérkezett a cseh kormány új javaslata Budapestre

Az ajánlat kedvezőbb az eddigieknél, de még ez sem kielégítő. — A magyar kormány ellenjavaslatát külön futár vitte Prágába

Budapestről jelentik: A Budapesti Értesítő jelenti: A cseh kormány legújabb javaslata, amelyet vitéz Solymossy László, katonai attasé vitt Prágából külön futárként Budapestre, szombaton, éjjel után érkezett meg a külügyminisztériumba. A cseh javaslatot a külügyminisztériumból azonnal átvitték a miniszterelnökségre, ahol bemutatták Imrédy miniszterelnöknek. A miniszterelnök még az éjszaka folyamán hozzájárult Kánya külügyminiszterrel együtt a javaslat áttanulmányozásához, vasárnap reggel pedig a miniszterelnök Kánya külügyminiszterrel és Teleki kultuszminiszterrel együtt vizsgálta át teljes részletességgel a Prágából érkezett új javaslatot.

Vasárnap, a déli órákban összeült a minisztertanács is a javaslat tárgyalására. A minisztertanács befejezése után Imrédy miniszterelnök és Kánya külügyminiszter kihallgatáson jelentek meg Horthy kormányzónál, akiknek jelentést tettek az újabb fejleményekről. Kánya ezután hozzájárult az ellenjavaslat elké-

Semmi körülmények között sem fog vizsgálni az ország, — jelentette ki Lamandi, — a február 10-iki politikai tény előtti állapotokhoz.

Az ünnepség alkalmával sajtóértekezlet volt Csernovitzban, amelyen megjelentek az ország számos többségi és kisebbségi lapjainak igazgatói is. Ezen a sajtóértekezleten Titeanu megelégedésének adott kifejezést, a kisebbségi sajtó magatartása fölött.

Titeanu kifejtette még a román vidéki sajtó fejlesztésének szükségességét.

A kisebbségi sajtó nevében Sárkány Gábor, a Népkisebbségi Ujságíró Szervezet elnöke beszélt és kérte a miniszter, őrizze meg továbbra is a kisebbségi sajtó iránt való bizalmát.

szítéséhez, amelyet a miniszterelnökkel való újabb tanácskozás után futár vitt azonnal Prágába.

Az új cseh javaslat bizonyos javulást jelent az eddigi ajánlatokkal szemben. Ebben a javaslatban a felajánlott terület több helyen követi a néprajzi határokat. A legjelentősebb magyar városoknál azonban a javaslat továbbra is eltér a néprajzi elvektől és azokat vissza akarja tartani.

A magyar ellenjavaslat megállapítja, hogy a cseh javaslat ebben a formájában nem fogadható el. A magyar ellenjavaslat teljes néprajzi határok alapján helyezkedik. Ezenkívül a legrövidebb időn belül való diplomáciai elintézését sürget és követel. Az események — a Budapesti Értesítő szerint — a vasárnapi nappal a gyors elintézés medrébe kerültek. Ez a hét előreláthatólag meg fogja hozni a végső döntést.

Magyar illetékes körök véleménye az új csehszlovák javaslatról

Budapestről jelenti a Magyar Távirati Iroda: Illetékes helyről közölték, hogy a cseh kormány a magyar-cseh határokat módosító javaslatát szombaton átadta Magyarországra prágai követének. A javaslat ezuttal igyekszik nagyobb mértékben megfelelni a magyarság néprajzi vonalának. De ha a felajánlott terület kiterjedésében közeledik is a szlovákiai magyarság néprajzi elhelyezkedésének határaihoz, az ajánlat jelenlegi formájában még sem fogadható el, mert igen fontos magyar városok maradnának vissza, mint Pozsony, Kassa, Nyitra, Ungvár és Munkács. A cseh külügyminiszter közölte a magyar kormánnyal, hogy

javaslata általános tárgyalási alappal tekinthető, ami nem zárja ki a későbbi módosításokat.

Ennek folytán a magyar kormány a vasárnapi minisztertanácson behatóan foglalkozva az új cseh javaslattal, elhatározta, hogy részletes javaslatát a legrövidebb időn belül, diplomáciai úton közli a prágai kormánnyal.

Mint a Budapesti Értesítő jelenti, a magyar ellenjavaslatra vonatkozó részletes tájékoztatásra a diplomáciai szokásoknak megfelelően csak hétfőn kerülhet sor, ha a magyar ellenjavaslatot már átadták Prágában.

A Róma-Berlin tengely két államanak azon s felfogása a magyar-cseh kérdésben

Rómából jelentik: A magyar-cseh kérdés ma is a legélelénbben foglalkoztatja az olasz közvéleményt. Az egész olasz nép feszült ér-

CORSO MOZGÓ (HEYMAN)

KEK MAZURKA

Jön: BLOKAD 1938

MINDENNAP:

Főszerepben:
EGGERT MÁRTA

deklarációval várja a kérdés végleges rendezését.

A *Stampa* a csehek legújabb javaslatával foglalkozva megállapítja, hogy az új javaslat még mindig nem kielégítő. Prága halogató jétékával semmiféle támogatásra nem számíthat, mert a magyar kormány a Róma—Berlin tengely mindkét államára egyforma biztonszággal támaszkodhat. Ezt *Frank* német igazságügyminiszter Budapesten elmondott minapi beszéde is világosan mutatja. Ha a magyarok kívánságait a néprajzi elv alapján teljesítik, akkor Ungvárt is Magyarországhoz kell csatol-

ni. Viszont Ruzsinszkó Ungvárt fővárosának választotta. A ruszin földnek Magyarországhoz való csatolásával ez a kérdés is megoldódik, annál is inkább, mert a ruszin népet minden érdekszála az alföldhöz fűzi. Magyarország követelése minden bizonnyal teljesednek. A *Popolo d'Italia* azt írja, hogy a csehek, úgy látszik, arra számítanak, hogy a halogatással felőrlik a magyar közvélemény idegeit. Ebben azonban csalódnak, mert a magyar nemzet fe-gyelmezetten és a legnagyobb nemzeti egységben várja az események kialakulását.

Közép-Szlávia, vagy Nyugat-Szlávia lesz Csehország új neve

Az új alkotmány megtartja a köztársasági államformát

Prágából jelentik: A *Narodni Listy* vasár-napi számában közli az új alkotmány vezérel-veit. Az alkotmány megtartja a köztársasági államformát és a parlamentet. Az állam neve Közép-Szlávia, vagy Nyugat-Szlávia lesz. A de-mokrácia alapelveit megtartják. A kormányzó és végrehajtó hatalmat továbbra is a köztár-sasági elnök és a kormány gyakorolja. A kor-mány tagjai: a miniszterelnök, s a három kö-zös miniszter: a külügy-, hadügy- és pénzügy-miniszter, továbbá nyolc cseh-morva miniszter, öt szlovák és három ruszin miniszter. A cseh-morva kormánynak az ország ügyeinek intézé-sén túl bizonyos általános államügyekben is lesz illetékessége. Az általános törvényhozó parlamenten kívül lesz egy szenátus is, mely csak 24 tagból áll: ezekből nyolc-nyolc esik a három országra. A lajstromos szavazás helyébe a pluralitás lép. A legfelsőbb bíróság, a leg-felsőbb közigazgatási bíróság és a legfelsőbb katonai bíróság illetékes lesz az egész állam területére.

Zsidóellenes tüntetés Prágában

Prágából jelentik: Szombat éjszaka a prá-gai Vencel-téren zsidóellenes tüntetés volt. A tömeg a zsidók kiutasítását követelte. A rend-őrség közbelépett és szétszórta a tüntetőket.

Szüllő Géza nyilatkozata a világpolitika eseményeiről

Pozsonyból jelentik: Szüllő Géza, a cseh-szlovákiai magyar parlamenti klubjának elnö-ke, most tért vissza külföldi útjáról és érdekes nyilatkozatot tett. Elmondotta, hogy igen sok diplomátával, államférfival tárgyalt és megál-lapíthatta, hogy a politikai élet vezetői ma a

világ nagy sakkjátszmáját játsszák, melynek fi-gurái között a magyarság az egyik bástya. Ter-mészetes, hogy azoknak, akik játszanak az ősz-szes bábokra tekintettel kell lenniük. A ma-gyarok játszmáját Kánya külügyminiszter játssza, akinél jobb sakkjátékost keresve sem találhatott volna a magyarság. A játék még nem ért véget. De arra figyelmezteti a magyar közvéleményt, hogy a sakkjátékosoknak *csend-re és nyugalomra van szükségük*. Türelemmel, önfegyelmel és nyugalommal kell tehát ki-várni, míg a nagyföntosságú játszma véget ér.

Frank, német igazságügyminiszter elutazott Budapestről

Budapestről jelentik: Frank dr., német bi-rodalmi igazságügyminiszter vasárnap reggel elutazott Budapestről. Elutazása előtt kijelen-tette, hogy megbeszélései, amelyeket a kor-mánnyal, a miniszterelnökkel, a külügymi-niszterrel és más személyiségekkel folytatott, kétségtelenül meggyőzték arról, hogy a magyar népnek sikerül jogos követeléseit eredménye-sen kiküzdni. A szorosabb együttműködés le-lehetőséget ad majd arra, hogy jogi téren is szorosabb német-magyar munkaközösséget ér-jenek el.

Lengyel tiltakozás a prágai külügyminisztériumban

Prágából jelentik: A lengyel követ jegyzé-ket nyújtott át a cseh külügyminisztériumban. A lengyel jegyzékben a kormány tiltakozik a cseh hivatalos személyek időkénti lengyel-ellenes propagandanyilatkozatai ellen, amelyek ellentétben állnak azzal az ismételt kijelenté-sel, hogy a csehek jóviszonyban akarnak élni a szomszédállamokkal.

Elvágták a japánok a Hankau és Peking közötti vasútvonalat

Elmenekült a polgári lakosság Hankauból

Tokióból jelentik: A Hankau felé közeledő japán csapatok elérték és elvágták azt a vasút-vonalat, mely Hankauból Pekingbe vezet. Ilyen-formán Hankau vasúti összeköttetése délfelé és észak felé egyaránt el van vágva. Hankauból a polgári lakosság elmenekült. Az üzletek zárva vannak, a villanytelep nem működik, a víz-kiosztást is rövidesen beszüntetik.

Hongkongból jelentik: A kínai angol nagy-

követ elhagyta Hongkongot és Hankauba uta-zott. Angol körökben cáfolják, hogy Anglia közvetít Japán és Kína között.

Időjárás

A bucuresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Még borult és esős idő, a magasabb hegyeken már hó, élénk szél.

Ahol a Maros ered...

*

Az őszi párák, amelyek — mint könnyű felhő — reggel ködössé tették a vidéket — most fölszakadtak, hogy helyet adjanak a nyá-riasan, melegentűző napsugaraknak.

A Maros eredetéhez vezető uton rengeteg tömeg hullámszik. Nyáron megszokott látvány erre felé a kirándulók sokasága, de ilyen nagy-zámban még a legforróbb kánikulában sem indulnak meg, szórakozni sem az emberek. An-nál feltűnőbb ez ember-sokaság októberben. Ez egyszer azonban az embereket nem a termé-szet, hanem maga az Isten vonzotta ide...

Templom megáldás volt. Kicsi, fehérre me-szelt templom, az országot melletti, a hatal-mas fenyőerdők ölelésében. Kedves, megható látvány. Még inkább megkapó az a gondolat, hogy ez a templom most épült. Fényes bi-zonyossága az annak az igazságnak, hogy a hitet az emberek lelkéből kiirtani sohasem lehet.

A templom felépülésében Felcsér Miklós tekerőpataki plébános mellett nagy érdeme van Bálint János székely gazdának. E kicsi temp-lom környékét ugyanis vagy száz évvel ezelőtt idetelepült, szörványosanlakó székely családok lakják. Annakidején alig pár család költözött ki ide a szomszéd falvakból, de ma már oly számoosan vannak, hogy lelki gondozásuk ko-moly kérdést jelentett a plébánosnak, akihez tartoztak. Tehát felvetődött a templom építé-sének gondolata. Bálint János, aki maga is teljes szegénységben kezdte az életet, de ma már tehetőse gazda — házasságának 50-ik évfor-dulója alkalmából földjéből a legértékesebb részt kiszakította — és templomépítés céljára — egyházának főljánlotta. Igazán, mint Abel az őtestamentomban az előtte legkedvesebb va-gyonrészét ajánlotta fel Istennek.

Hogy tovább milyen áldozatokat kívánt e kis templom — elég csak annyit említeni, hogy a plébános száznegyvenegyszer tette meg gyap-log a tizennykilométeres utat, míg a temp-lom fölépülhetett. Most azonban már áll, hogy erősítse, boldogítsa a körülötte lakókat, de azért is, hogy a szórakozni vágyókat figyelme-ztesse: Ne álljanak meg a természet bámulásá-nál, de imádják a Teremtőt, aki a természetet alkotta.

A templom megáldása ünnepies keretek közt történt. A megáldást László Ignác fő-esperes végezte papi segédlettel. Szócs Dénes ferences atya meghatóan szép beszédben fejte-tte ki, hogy a templom mennyi erőnek a for-rása.

László Ignác főesperes az adakozó gaz-dához szólt. „Amit szerzett egész életében, min-dent itt kell hagynia, — csupán azt a darab földet találja majd Isten ítélőszéke mellett — amit Istennek ajándékozott”.

A szertartás délután majdnem egy óráig tartott. Senkiem türelmetlenkedett. Itt most a lélek lett urrá a test fölött. A lélek pedig szár-nyalt, örvendezett. A szentelő pap szavai itt va-lóban életté váltak:

„Hegyek vannak templomod körül s népedet Uram, Te erősíted.”

—nna.

Kemal Attatürk a gyógyulás útján

Nem adnak ki több orvosi jelen-tést a köztársasági elnök állapo-táról

Ankarából jelentik: Kemal Attatürk kö-z-társasági elnök állapotáról szombat este kiadott jelentés szerint a betegsére való tünetek egy hét alatt megszűntek, érverés szabályos, légzés 19. hőmérséklet 36, a betegség lefolyása ma már teljesen normális, ezért több orvosi jelen-tés kiadásra már nincs szükség.

Zsidóellenes mozgalmak Bagdadban

Bagdadból jelentik: A lakosság az Arab-Palesztináért megindított mozgalom követke-zésében ellenségesen kezd viselkedni a zsidókkal szemben. Az elmúlt héten több merényletet kö-vettek el és két tekintélyes zsidó személyiség eltűnt. Vasárnapra virradó éjszaka bombát dobtak egy zsidó vendéglőre. Három ember megsebesült. A zsidóság körében nagy az iz-galom.

Bernády György halála

A romániai magyarság egyik legjelesebb vezérének síratja az elhunytban. — Eletpálya két történelmi korszakon keresztül

A romániai magyarság közéletének nagy halottja van: Bernády György dr. Marosvásárhely város egykori polgármestere és főispánja, s a világháború utáni erdélyi magyar politika egyik legjelesebb vezetőembere szombat délután kidőlt az élek sorából. Életének nagy jellemzője volt, hogy folytonos tevékenységgel tudott helytállani úgy a háború előtti, mint a háborús és háború utáni korszakban, s mindig a közérdekért küzdött szívós akaraterővel és alkotni tudással.

A világháború befejezésekor az erdélyi magyarság bizonyos megriadtsággal és belső összeomlással fogadta az államváltozás történelmi eseményeit, s igen sokan visszavonultak minden közéleti tevékenységtől. Bernádynak is volt elegendő múltbeli érdeme, hogy az elvonulást választhassa, azonban éppen ellenkezőleg tett: új munkába fogott, hogy az elalélt kisebbségi magyarság lelkebe a céltudatos és önmagáért okosan tenni tudó akaratot felgyújtsa, s egy új társadalmi, politikai és gazdasági élet útjára vezesse. Ennek az aktivizmusnak mindenestire ő volt nemcsak időrendileg első úttörője, hanem legjellegzetesebb és legfáradhatlanabb szószólója és továbbdolgozója is. Akaraterejére nézve igen jellemző adat, hogy a román közélet tényezőivel való tárgyalások érdekében közel hatvanéves korában kezdett hozzá a román nyelv megtanulásához, s azt nagyon tárgyalóképesen el is sajátította.

A történelmi átmeneti időkben, az öreg és az ifjú nemzedék közötti tudatkülönbségek és akaratirányok áthidalására kellett az olyan múltbeli emberek tevékenysége, kik a múlt hagyományaihoz is egész lelkükkel és minden emlékükkel ragaszkodtak, de a jelen és jövő felé is megvolt az előrelátási készségük. Bernády ilyen áthidalni tudó egyéniség volt, s nagy lelki tisztasággal állott a félreértések között is és úgy a magyar, mint a román oldalon különösen ezért állott nagy tiszteletben. Elmulása napján délelőtt még köréje sereglettek az ő mindhaláláig szeretett városának, Marosvásárhelynek magyar társadalmi vezetői, s ő meghagyásokat adott nekik mintegy végrendeletként, hogy az ő kitarlását, fajszeretét és beltudatosságát hogyan folytassák. Tehát szinte nálála percéig népe sorsával törődött, s ez a törődő gondolat volt földi és túlvilági életének a lelki összekötője. Magára nézve azt kívánta, hogy egyszerű temetést rendezzenek, senki ne beszéljen sírjánál, koszorút se küldjenek ravatalára. Ez az egyszerűség iránti kívánat is a magyar társadalomnak szóló példaadás, hogy ne külsőségekben, hanem elmélyülő lelkiséggel tudjunk emlékezni, a múlt érdemeit megbeszélni és jóságait követni. Bernády György élő alakja eltávozott közülünk, de emléke így, a magunkba mélyedés lelkiállapotában, a magunkért való tennitűdés szívósságában és csüggedettségében mindig megmarad.

Bernády György 1864-ben született a szolnokdobokai Bethlen községben, ahol édesapja gyógyszerész volt. A család a gyógyszerházzal együtt Marosvásárhelyre költözött be, ahol Bernády a középiskoláit végezte, majd gyógyszerészi diplomát szerezve, a gyógyszerház vezetését is átvette. Közben az ifjú Bernády a jogi és államtudományi tanulmányokat is elvégezte s ebben a tudományban is doktori diplomát szerzett. Ilyen fölkészültséggel lépett be Marosvásárhely közéletébe, s előbb a törvényhatósági bizottság tagja volt, majd 1896-tól 1900-ig a város egyik kerületének országgyűlési képviselője. Az 1901-ik évben a város rendőrfőkapitányává nevezték ki, majd 1902-ben a város polgármesterévé választották. A további 11 év

alatt a székely főváros polgármesterei székében olyan tüneményes városfejlesztési programot hajtott végre, amivel az egykori kisvárosi jellegű Marosvásárhely nagylendületű modern nagyvárossá változott úgy külső alakjában, mint belső berendezkedésében. Ebből az időből való a gyönyörű új városházának, a kulturpalotának, a katonai akadémiának a fölépítése, több középiskolának a létesítése és nagyszabású otthonokkal ellátása, a villanyvilágítási és vízvezetési közművek létrehozatala, a város külkerületeinek a belterületekhez kapcsolása, új utcahálózatokkal való kiépítése s ekként egy igen nagyszabású városszabályozás végbevitelére. Az egész ország visszhangzott Bernády alkotó zsenijének a dícséretétől, s városszabályozásának elismerése volt az, hogy mint polgármestert az udvari tanácsosi méltósággal is kitüntették. Az 1913-ik évben Marosvásárhelynek, mint külön törvényhatóságnak első főispánjává nevezték ki, majd az egész Székelyföldre nézve megbízták az ipari és kereskedelmi ügyek megszervezésével s így lett ez ügyek kormánybiztosa.

Azután következtek az államváltozás évei. Bernády a népkisebbséggé vált romániai magyarság politikai aktualitásának előharcosa lett, majd amikor a magyarság ki is mondotta ez aktivitást, ő lett az első és több hónapig

egyetlen magyar képviselő is a román parlamentben. A Magyar Párt első elnökének, Jósika Samu bárónak elhalálása után, 1923-ban a párt nagyrésze elnöknek is jelölte, de Ugron Istvánnal szemben nem vállalta az elnökséget, nehogy a pártban megoszoltság idézzen elő. Az 1924 és 1925-ik évben a pártnak egy bizottsága élén nagyszabású tárgyalásokat folytatott az akkor uralmon levő liberális párttal a magyar népkisebbség politikai, közigazgatási, egyházi, iskolai és közgazdasági kívánalmi teljesítéséről. A kiegyezési tárgyalások sikerrel is biztattak, de a liberális párt az utolsó pillanatban visszalépett a nagyszabású kiegyezéstől, s csak a közigazgatási választásokra kötött egyezményt a magyarsággal. Ez egyezmény értelmében több magyarlakta városban, s Marosvásárhely törvényhatósági városban is a megválasztott magyar polgármestereket a kormány megerősítette. Így lett Bernády 1926-ban ismét Marosvásárhely megválasztott polgármestere, hol újabb egy évig vezette a város ügyeit.

Azóta a Magyar Párt belső reformmozgalmában is részt vett s emiatt egy időre a pártban viselt tisztségeiről is lemondott, de 1933-tól kezdve a párt munkájába ismét visszakapcsolódott s különösen a marosvásárhelyi pártéletben hatott igen élénk irányítással. Két évvel ezelőtt meghalt nagyon szeretett kislánya, Györgyike s ez a súlyos csapás nagyon megtörté. Minden közszereplésétől visszavonult s néhány hónappal ezelőtt betegeskedni kezdett. Szívbenulás okozta halálát.

Egyháza életében, az erdélyi református egyházkerületben is áldozatkész odaadással is dolgozott. Évtizedek óta főgondnoka volt a marosvásárhelyi református kollégiumnak. Holttestét is e régi híres iskola dísztermében ravatalozták fel, hova óriási tömegekben vonult fel a gyászoló közönség. Hétfőn délután volt a temetés, a gyászistentiszteletet Vásárhelyi János református püspök végezte.

A francia szenátus egyharmadrészét újraválasztották

Nem állott elő nagyobb eltolódás a pártok helyzetében

Párizsból jelentik: A francia szenátus egyharmadrészét a törvény előírása szerint háromévenként újraválasztják. A szenátus tagsági helyei közül így 94 került most vasárnap betöltésre. A szenátusi választások első aktusa még szeptember 18-án folyt le, mikor a megyei szenátorok megválasztására küldötték ki az egyes községek a maguk megbízottait. A törvény szerint az 500–1500 lakóju községek 2–2 megbízottat, az 1500–2500 közöttiek 3–3-at, a 2500–3500 lakosságúak 6–6-ot, a 10 ezer lakójuak 9–9-et, a 30 ezer lakójuak 12–12-öt, a 30 ezernyi lakosságon fölül minden tízezernyi többlet után 3–3-mal több a választási megbízottak száma.

A most betöltésre kerülő 94 szenátusi helyen eddig a következő pártok osztozkodtak:

A 16 tagu szélső jobboldalról 3 került új választásra.

Az 51 tagu republikánus unióból (jobbközpárt) 16 esik új választás alá.

A 161 tagu radikális szocialista pártból (a

tulajdonképpen kormánypártból) 58-nak a helye.

A 18 tagu szocialista csoportból 3.

A pártokivüliek 33 helyből 14.

A vasárnap lefolyt szenátorválasztás eredménye nem sokat változtatott a pártok ilyen megoszlásán. Eddigi híradások szerint az eredmény a következő:

Köztársasági demokrata egyesülés: 27 mandátum (szaporodás 9.)

Baloldali köztársaságik: 10 mandátum (változatlan). Független radikálisok: 9 mandátum (vesztés 1).

Radikális szocialisták: 41 mandátum (vesztés 6.)

Köztársasági szocialisták: 4 mandátum (vesztés 4.)

Köztársasági szocialista egyesülés: 2 mandátum (szaporodás 1). Szocialisták: 4 mandátum (szaporodás 1).

Az új szenátus 1939 januárban lép működésbe.

DALADIER A KÉPVESELŐHÁZ FELOSZLATÁSÁT AKARJA

Francia politikai körökben élénken foglalkoztatják a kamara küszöbön álló feloszlásától szóló hírek. A francia középpártok hangoztatják, hogy az utóbbi időben bel- és külpolitikai téren olyan változások történtek, hogy alkalmat kell adni a népnek a véleménynyilvánításra és állásfoglalásra. A házfeloszlást a szélső baloldal ellenzi, mert a pártok összetételének mérsékelt irányba való eltolódását tart. A kormány tagjai közül Daladier, Chaumet, Marchandaux, Bonnet és Guy la Chambre a házfeloszlátás mellett vannak, többben azonban nem helyeslik ezt a gondolatot.

Lippay Lajos dr.

A titokzatos Keleten

Sok képpel, díszes kötésben 145 lel.

E gyönyörű könyvben elvonul és feltárul előttünk Bombay, Colombo, Singapore, a Fülöp-szigeteknek színes világa, Shanghai, Kambodzsa és Sziám. Nagy értéke, hogy az író nem muló képet fest róluk, hanem megvilágítja bennük a régi és új civilizáció lelkét, egész szellemtörténetét, élő embereivel, történelmével, vallásrendszerével, büneivel és erényeivel együtt. Mindent meglát, mindent megítél, minden problémára van válasza s őszinte ott is, ahol fájó igazságokat kell megmondania.

Magyar tengerész vitte át az Óceánon Pennsylvania-állam svéd alapítóit

Török-Kalmár György, III. Ferdinánd testőrének útja
Rákóczi börtönétől az Ujvilág partjáiig

A világpolitikai bonyodalmak között könnyen megmagyarázható, ha csak most érkezett ide az a hír, hogy az állami képviselőtestület felhatalmazása alapján a pennsylvaniai kormányzó proklamációt bocsátott ki, amelynek értelmében törvényes nemzeti ünnepnek számít egész Pennsylvania-államban az a nap, amelyen a pennsylvaniai „Uj Svédország” alapítói partra szálltak. Háromszáz esztendővel ezelőtt ugyanis, 1638-ban április 5-án reggel 10 órakor egy csoport viharezett tengerész szállt partra a mai Great Egg Harbour tájékán, miután egy Peter Minuit nevű svéd polgári biztos vezetésével, de valójában egy idegen származású tengerész parancsnoksága alatt négyhónapos utat tett az óceánon a Kalmár Nyckel hárombócos vitorlásán, amely a svédországi Gothenburg kikötőből indult. A felfedezők megalapították telepüket az Ujvilág partjain és ezt Uj Svédországnak nevezték el.

Ez a tény voltaképpen a pennsylvaniai civilizáció törvényes alapja.

Aki a telepeseket átvezette az Óceán dühöngő hullámain

A háromnapos ünnepség óriási méretekben meg is történt. Felvonulások, szabadcirkusok játéka, hatalmas közebedek és természetesen számos felszólalás közepette említés történt arról az idegenről, aki a telepeseket annakidején átvezette az óceán hullámain és kiváló tengerészi képességével legyőzte a nagy vizek hatalmát. Az amerikai magyar közönséghez intézett pennsylvaniai meghívó már magában is feltűnő szeretetet tanúsított ott élő honfitársaikkal szemben, mert Frank V. Melvin, Hon. Hearle, Kephart és Guffey, vagyis az állam kormányzója, első bírája és az USA kiküldött szenátora ilyen szavakkal fordult magyarjainkhoz: „Szívélyesen meghívjuk magyarszármazású polgártársainkat országunk minden más államából is, hogy ünnepeljenek velünk.”

Milyen nemzet szülője volt Török-Kalmár György?

A szövetségi és tengerészeti haderők óriási méretű felvonulása kápráztatta el a megjelent nagyszámú magyarságot az ünnepségen és Shannon tábornok valóban kitett magáért. Pennsylvania 30.000 mérföldnyi hosszú, egyszerű autópályáin ezernyi ezer gépkocsi száguldott Philadelphia, az ünnepség központja felé. Négyszáz repülőgép döngött a levegőben éjjel és nappal és az amerikai állam népe szemhünyást nem aludt ezen a három éjszakán.

Minket magyarokat azonban leginkább egy jelentéktelennek látszó felszólalás érdekel, amit Murray Wayland tanár mondott s melyben a következő kijelentést tette:

— Az idők nagy távlatából alig lehet megállapítani, vajjon annak a vitorlásnak, amely átkelt az óceánon és elhozta ide a svédeket, Peter Minuit vagy egy Kalmár nevű osztrák vagy magyar ember volt-e a parancsnoka? Erdekes lenne megtudni, hogy egyes okmányok szerint félig-meddig kimutathatóan szereplő ama Kalmár nevű tengerész, akiről a hajót is elnevezték, milyen nemzet szülője volt valójában. Ennyi kutatást megérdemelne államunk alapítóinak emlékeztetére és a hőstett, amellyel visszaszorították a tengerparttól a támadó benszülőtteket!

Török-Kalmár, a hontalan magyar bujdosó

Az esettel kapcsolatban felvetődik egy nagy kérdés. Ha Wayland tanár, bizonyára nem alap nélkül, Kalmár nevű embert említ, kétségtelenül, hogy ez félremagyarázhatatlanul magyar név és valószínű, hogy hordozója azonos azzal a Török-Kalmár Györggyel, aki az amerikai állam felfedezésének időpontjában bécsi megállapítás szerinti valóban svéd területek hontalan bujdosója

Walter János Isten képe a természetben

Ujabb, bővített és átdolgozott kiadás,
sok képpel. Fűzve 110 lel.

Ez a könyv nemcsak Isten létét bizonyítja, hanem azt is, mennyire valóban az a tudatos felvezetésnek szánt megállapítás, hogy a tudomány és vallás nem fér össze. Aki Walter János érdekes és végig élvezetes könyvét elolvassa, csak arra a végső következtetésre juthat, hogy igazi tudomány nem képzelhető el vallásosság nélkül, mert minden a dolgok végső okára, Istenre mutat. Nem is szólva az emberi test és értelem csodálatos építményéről és bámulatos strukturájáról, a legegyszerűbb fűszálban vagy a csillogó hópehelyben is ott látjuk ragyogni a teremtető Isten végtelen nagyságát.

volt. Ha valamiképpen ki lehetne mutatni, hogy ez az ember vezette át a felfedezők bárkáját az óceánon, akkor beláthatatlan előnyökhöz juthatna a pennsylvaniai magyar közösség és a magyar nemzet híre újabb, példátlanul érdekes és értékes nimbusszal gazdagodnék.

Most még csupán a következők állnak a kutatások rendelkezésére:

Pázmány Péter idején a nagy vallási zűrzavarok középpontjában állt Magyarország népe. Erdélyben I. Rákóczi György fejedelem uralkodott és II. Ferdinánd állt szemben vele, mint a katolikuság védelmezője. I. Rákóczi György hadisikerei közismertek: volt idő, amikor jóformán egész Magyarországot kezében tartotta. A két uralkodó egymáshoz való viszonyát az eperjesi, 1633 szept. 28-án kötött béke szabályozta. A hatalmas vallásügyi és politikai zűrzavar tengerében talán ezekben az esztendőkből fejtette ki legragyogóbb tevékenységét Pázmány Péter, mert a gyenge Ferdinánd keveset számított. A jelek arra mutatnak, hogy a nagy ellenreformátor jól ismerte II. Ferdinánd fiát, aki aztán később III. Ferdinánd néven Magyarország kiráya is lett. Mármost, mivel kétségtelen, hogy az utóbinak egyik testőre, sőt bizalmasa az allitóltag soproni származású Török-Kalmár György volt, felmerül a kérdés: hol volt ez az ember, amikor III. Ferdinánd, atyja halálával, amely 1637 febr. 15-én következett be, átvette az uralmat Magyarországon?

A dunai hajózásnak is szakértője volt a kalandoséletű magyar

Török-Kalmár Györgyről egyes adatok csak annyit említenek, hogy az 1636 október 6-án vívott szalontai ütközetben, amely Bethlen István és Rákóczi között folyt le, utóbbi fogságába jutott. Arról aztán, miként sikerült elmenekülnie a rabágból, nem tudunk semmit. Nem volna érdektelen annak megállapítása, vajjon a pennsylvaniai tengerparton megjelenő Kalmár nevű magyar ember azonos-e Török-Kalmár Györggyel? Ez annál is valószínűbb, mert Kalmár életfordulása, Magyarországról való menekülése és Svédországban való megjelenése időpontban tökéletesen egybeesik. Egyetlen kérdés marad csak nyitva:

Ha valóban azonos a Kalmár-Nyckel hajó kapitánya és Török-Kalmár György, mivel magyarázható, hogy a fogságból való menekülés után III. Ferdinánd bizalmasa nem foglalta el helyét az udvarnál? Mert kétségtelen, hogy oda kerül, ha a szalontai csata után módjában állott volna.

Még egy megerősítő adat szól a személyazonosság mellett. Nevezetesen az, hogy Török-Kalmár György egyike volt azoknak, akik a dunai hajózási kérdését már a ferdinándi időkben is előbbrevitték. Török-Kalmár tehát nagyon is érthetett a vízi dolgokhoz. Akkoriban nem voltak tengerésztiisztelő akadémiák. Egyes barangoló és kalandortermészetű, bátor férfiak egyszerűen rátelepedtek bizonyos hajókra és nekivágtak messzi tengereknek. Elindultak felfedezni vagy kincseket keresgélni. — Vajjon így tette-e Kalmár nevű magyar kapitány is, akit jósorsa az indulást követő negyedik hónapban a mai pennsylvaniai partokra vetett?

F. I.

Pihenés

Írta: Kelemen Géza

A szögös pályaudvaron ott tolongott az egész család, mikor Bálint bácsi elindult, hogy a felvidéki kis fürdőtelepen megfolytassa az egészségét. Tizenhat aggódó szempár figyelte a két nyögő-cselő vasúti hordár mozdulatait, amint nagy kínna a podgyászhalálba gyömöszölték a viharvert utazóládát. Évszázadokkal dacoló pántok ölelték körül a láda derekát. A foggantyún még ott fityegett a nagypapa nevé, azé a nagypapáé, aki zsebrétett kézzel ült egyszer hajóra, kimént az Ujvilágba s italosfiúból neves vendéglős lett. A kezét azért rakta zsebre, mert egyéb ugyan nem volt a zsebében, mégis vagyonosan jött haza s megalapította a Bálint-családot, a közismert vendéglődinasztia.

— Este vigyázz, mert lehül a levegő...

— Rostélyost ne egyél!

Mindenki óvta valamitől az utazási láztól didergő családfőt.

— Tessék vigyázni az utazóládára... — figyelmeztette a menyé is, aki regényes történeteket hallott a sokat hányatott ócska holmíról s csak azt sajnálta, hogy ő már nem ismerte a nagypapát, aki ezt a szörnnyű útiterhet még Amerikából hozta.

Bálint bácsi mindent megígért. Hogyne, este, ha lehül a levegő, vigyáznai fog, napközben sokat sétál, nem eszik rostélyost, óvni fogja a ládát minden bajtól s főleg nem gondol üzleti dolgok-

ra, hiszen a doktor nagyon a lelkére kötötte:

— Teljes kikapcsolódás, Bálint uram! Nem törődni semmivel. Ez rendbe hozza az idegket, a többi magától jön.

Ez lesz a legnehezebb. Mert tegnap is alig dőlt le néhány percre, a tizenöt éve törzsvendég hirdetői igazgatónak nem egészen firss sültet adtak s ami a legbántóbb, ez a nagygényű vendég úgy megdöcsörte az ételt, mintha itt még nem evett volna ilyen jót. A cigányok is rendetlenkedtek, mihelyt nem látták a gazdát. Dehát az orvos parancsa most nagyon komoly. És sokba is került. Már csak ezért is engedelmeknek kell.

A nagy búcsúzkodásban alig vették észre, hogy a vonat lassú gördüléssel el is indult, igazán nagy szerencse, hogy már a lépcsőn állott, még lemaradt volna, az út kezdetén.

Az utolsó kendődobogtatás után elnehezült Bálint bácsi szempillája. Persze, évek óta megszokta a délelőtti alvást, ezt már így kívánta az üzlet. A vonat ringása azután elvezette a többi. Negyedórása sem tartott az út, mélyen aludt. Pontosan akkor ébredt, mikor más napokon szét kellett néznie a konyhában, rendben van-e minden az ebédhez. Píruló hagyma illata kavargott be a nyitott ablakon. Bálint bácsinak megremegett a bajusza. Talán kár volt ideülni az étkezőkocsi közelébe. A gyomrában is gyanús izgalom reszketett. Ugyan, mi történhetik, ha mégis... csak most, kivételesen, a háromhetes kura ugyanis rendbehozza.

Elsőnek érkezett az étkezőkocsi.

— Rostélyost, — rendelt bizonytalan hangon s hogy erre a megröszégre nem siklott ki a vonat, hangosabban ismételte:

— Hagymás rostélyost!

Lelkiismerete teljesen elaludt, mire a rostélyos végére ért. Csupán abban jelentkezett a bűntudat, hogy hamar a rostélyos után küldött egy kávéskanalánnyi szódbikarbónát...

Erősen szürkült már, mikor a vonat lassított az apró felvidéki állomáson. Bálint bácsi visszaemlékezett a figyelmeztetésekre, magára öltötte kávébarna, kissé divatjamult felöltőjét s szigorú tekintettel szemlélte utazótáskájának sorát. Közben örömmel állapította meg, hogy a kikapcsolódás máris sikerült, eszébe sem jutottak az otthoni teendők. Fiatalkori emlékekkel erősgatták lelkét a feléje hajló fenyőfák s álomra ringatón ölelte át a halkán zúgó erdőszög.

Az üdülőhely is álomszerűen szép volt. Fínom muzsikával csobogott a csöppnyi patak, nevetve nyújtózott az alpesi módon épült házak között az ügyesen elrendezett kert. Valahol, lent a telep végén békésen gözölgött a kénese forrás s lassan csorgó vize zöldesbarnára festette a szikladarabokat.

A szoba is jó volt. Csendes, nyugalmat ígérő. De az étterem már nem tetszett Bálint bácsinak.

— Micsoda időtlenség — dörmögte, mikor meglátta, hogy a völgyre néző erkély jobb- és baloldalán terítőasztalok állnak, pedig az ilyen kissé takart helyen felállított asztalokat szeretik leginkább a visszahúzóds természetű vendégek.

A cigány is munkába kezdett. Bálint bácsi még halaszgatta a vacsorát, a (déli tilos rostélyos nem maradt következmény nélkül) odaállt hát a cigányok közelébe s szakértőn hallgatta őket.

Gyomor- és bél-
betegségek ellen**GASTRO D.**kapható minden gyógy-
szertárban és drogériában**Nagyváradon temették el
Emőd Tamást**

Nagyvárad. Saját tud.

Nagyváradról indult ki — és a nagyvárad-i anyaföldbe tért meg pihenni Emőd Tamás — a szonon és a kabarédalok nagy mestere. Emőd Tamás Nagyváradon született, itt kezdte írói pályafutását is s neve először akkor került a köztudathoz, midőn még egészen fiatalon Ady Endre és Babits Mihály társaságában részt vett a „Holnaposok” megmozdulásában. Később a háború alatt írta híressé vált kabarédalait és szonon-jait, majd a „Mézeskalács” című színpadi mesét, amelyben a magyar baka figuráját sok szeretettel és melegséggel vezette el a mesetündér birodalmába. Ez a hosszú ideig műsoron tartott poetikusan szép színdarabja s még néhány mélyérzésű meleg emberi verse az, amelyet marandó értékű könyvvelhet el az irodalom is.

Emőd Tamás az utóbbi években már csak verseket írt, megviselt idegrendszere, beteg szíve nem bírta a „hasszabb lélekzetű” munkát és szerkesztőségi robotot. Néhány hét előtt Nagyváradra jött — s itt érte utól a halál október 22-én, szombaton reggel 9 órakor, családja körében.

Temetésére — nem zárandokolhattak el mindazok, akik írásai révén ismerték és szerették. Hirtelen halála úgyszólván váratlanul ért mindenkit — s így a koporsó körül Emőd Tamás családján, közvetlen ismerősein s az itteni újságírói kar küldöttségén kívül — aránylag — csak kevés számú tisztelője állt.

Az itteni újságíró szervezet és írói társak nevében Tabéry Géza vett búcsút Emőd Tamástól.

A Magyar Színpadi Szerzők Egyesületének megbízásából Katona Béla lapszerkesztő mondott méltató szavakat. S ezután megindult a gyászmenet a Rulikovszky temető végén fekvő izraelita sírkert felé, ahol rövid gyászének után örök pihenőre helyezték a nagy íróasztalozó — mindössze néhány koszorúval borított — egyszerű koporsóját.

Mozgőszínházak mősora:APOLLÓ: ELÁTKOZOTT GYÖNGYSOR, ÉJ-
JELI ÓRJÁRAT.DORIAN: HALALLOVASOK. John Wayne-val
CORSO: (v. Heyman) KÉK MAZURKA. Fő-
szerepben: Eggert Márta.

— Ezt a bandát egy napig sem tűrném — motyogott a harmadik nótá után s ki tudja meddig mérgelődik ott, ha nem hallja maga mögött a megjegyzést:

— No ez az öreg úr is ritkán hallhat cigányzenét, hogy ilyen áhítattal figyel...

Gyerekes restelkedéssel sétált vissza asztalához. Még, hogy ő nem hall elég cigányzenét. Minden este órákhosszat, szombaton és vasárnap még délután is ezt hallja folyton.

Az asztalterítést meg kellett igazítania. A vacsora körül is zavarok voltak. De Bálint bácsi nem szólt, ismerte a pincérek véleményét a zsörtölődő vendégekről.

— Uram, ez így nem megy! — húzta félre a megkövesedett mosollyal köszöntő tulajdonost. Pillanatok alatt a szaktanácsok tömegét zúdította a csodálkozó emberre.

— Kérem, ha a híres Bálint úrhoz van szerencsém, igazán megértem a felzúdulást... — magyarázkodott amaz.

Ez a szólavina néhány napra megnyugtatta Bálint bácsit, aki örömmel látta, hogy a tanácsait megfogadták. De azután megint régi verék-vágásba lendült minden. A második hét végén már komolyan aggódott az egészségéért. Komoran járt-kelt, az ebédhez és vacsorához későn jött, hogy ne lássa a hibákat. Egyedül bolyongott az erdőben, innen hívták nagy ijedten egyik délután:

— Tessék gyorsan jönni! A főnök úr gyomorvérzést kapott s feküdni kell. Arra kéri Bálint urat, hogy néhány napig tartsa a szemét az üzemen, amíg valakit szerez helyettesnek.

Bálint bácsi körül megnapsugarasodott az

**Atlumpolt éjszaka után, huszonegy-
éves menyasszonyával halálba autózott
Princz Imre gépészmérnök**

Szatmár. Saját tud. Néhány esztendővel ezelőtt történt, hogy Princz Armin gyárosnak, a szatmári zsidó hitközség elnökének egyik fia gépkocsijával halálra gázolt egy idősebb asszonyt. Annak pedig három hónapja sincs — ez év július 29-én történt — hogy Princz Armin Endre nevű fia Milánó közelében halálragázott egy motorbiciklis nőt, a gyermekével együtt és a katasztrófa következtében életveszélyesen megsebesült Princz Endre utítársnője és menyasszonya, Solymosán Magda, az erdélyiszerte ismert primadonna. A Princz fiuk megdöbbentő s szinte már törvényszerűnek mondható autógázolásait és gépkocsiszerencsétlenségeit most újabb tragédia tetőzte be. Ennek a gépkocsi szerencsétlenségnek azonban maga az egyik Princz fiú, Princz Imre gépészmérnök és fiatal, alig huszonegyéves menyasszonya esett áldozatul, egy átmulatott éjszaka után.

A kettős halálosvégű gépkocsiszerencsétlenségről az alábbi részletes tudósításban számolunk be:

Szombaton este Princz Imre, Princz Arminnak, a szatmári vagon- és kékedénygyár tulajdonosának 30 éves fia — kétülékes sportkocsiján Nagykarolyba ment menyasszonyának, özv. Berger Jenőné Zsófia nevű huszonegy éves leányának meglátogatására. Nagyobb társaságban a Viktória sportklubban vacsoráztak a fiatalok, majd emelkedett hangulatban mulatták és táncolták át az éjszakát. Hajnalban Princz Imre és menyasszonya elhatározták, hogy gépkocsijukon kimennek özv. Berger Jenőné Lilli nevű tanyájára. A gépkocsit Princz Imre vezette s mellette foglalt helyet a menyasszonya. Az országúton hajnali öt órakor érkeztek a nagykaroly-zilahi vasúti átjáróhoz, ahol a vasúti sorompó le volt eresztve, mert ebben az időpontban kellett elhaladnia ezen a szakaszon annak a vonatnak,

amely Nagykaroly felől indult Zilahra. Princz Imre várakozott egy ideig, majd gépkocsiját, nyilván meg akarván előzni a vonatot, amely akkor még nem tűnt fel, levezte arra a dűlőtra, amely egyideig párhuzamosan halad a vasúti töltéssel, majd egy hirtelen kanyarral, a Szentháromság kápolna közelében, átszell a vasúti síneket. Abban a pillanatban ért a vonat az átjáróhoz, amikor a kétülékes sportkocsi felért a vasúti töltésre. A katasztrófa pillanatok alatt bekövetkezett. A mozdony derékban kapta el a gépkocsit és mint könnyű gyufáskatulyát rettenetes erővel dobta le a vasúti sínről. A halálautó két utasa a hatalmas lökés következtében kizuhant a gépkocsiból és valószínűleg azonnal szörnyethalt, de a mozdony a sínek között még hosszú ideig magával vonszolta és a felismerhetetlenségig összeroncolt a holttesteket. A menyasszony egyik kezefejét, ujján egy közel kétszázézerlelős briliánsgyűrűvel, százméterre találták meg a szerencsétlenség színhelyétől. A pályateszt ezen a szakaszon vér és ruhafoszlányok borították. A vonatot nyomban lefékeztek és a személyzet elborzadva ugrált ki a vasúti kocsiokból, de segítségére már nem volt alkalm. A vonat tovább folytatta útját és a szerencsétlenségről értesítettek a zilahi ügyészséget.

Az ügyészség még vasárnap délelőtt megtartotta a vizsgálatot és megállapították, hogy a szerencsétlenségért Princz Imrét terhelte a felelősség. Az ügyészség egyébként kiadta a temetési engedélyt s a tragikus halált halt fiatal jegyespárti hétfőn délután temették el Nagykarolyban.

egész világ. Vidáman sietett az étterem felé, hamar megcsinálta a változtatásokat, amelyekről már napok óta gondolkozott.

... Talán ugyanebben az órában a nyugtalanító család elhatározta, hogy négytagú látogató küldöttséget meneszt az öregurhoz, aki bizonyára halálosan unatkozik és szenved a szigorú orvosi parancsok miatt. A későbbi vonattal jöttek. Az este már fekete lobogókat bontott a fenyőörvényű hegygerinceken, mikor a zselvény-színű autóbusz begördült a vasúttól a fürdőtelepre.

— Érdeklődünk talán az étteremben, — vélekedett a fiatal Bálint s az egész társaság a kivilágított étterem felé tartott. Megkövülve álltak meg az ajtóban.

Bálint bácsi fiatalos fűrgeséggel cikázott az asztalok között, köszöngött, de közben szemrándításokkal igazgatta a cigányokat s halkán adta utasításait a pincéreknek.

— Balnégyes, bécsi szélet... jobbkettes, egész diétás...

Csak később vette észre az övét. Kipirult arca elsápadt s bűnbánó arccal közeledett.

A fiatal Bálint elnyelte a szemrehányást.

— Remek színe van, papa... — nyujtotta a kezét. — Nem tetszik tudni, mi is kapunk itt vacsorát?

Az öreg belement a játékba. Udvariasan mutatott az egyik sarokasztalhoz:

— Parancsoljatok. Kifűnő özcombunk van, de elsőrendű rostélyos is.

Tapsolt a pincérnek és fűrgő mozdulattal igazította meg a terítéket.

Jeruzsálemben az angol katonaság az utcákon járókelő arabokat is felülvizsgálja, nem rejtegetnek-e maguknál fegyvereket? Erre a szigorú ellenőrzésre az utóbbi napok forradalmi jellegű kilengései adtak okot

A GYERMEK ITELETE

A gyermek, akivel tegnap beszélgettem, erdélyi család leánya. Nagyon rég ismerem a szüleit, azért látom őt gyermeknek ma is, pedig már tizenhét éves; okos, fejlett, öntudatos. Német kisasszonynak jött Bucurestibe. Jól beszéli a nyelvet, mert az iskola német nyelvű és részben német nyelvű és részben magyar nyelvű, amelybe szülei a század eleji légkörben belenevelkedtek volt.

Nem anyagi kényszerűség hozta Bucurestibe. Édesapjának havi tízezer lei jövedelme van, azonkívül kis birtokot is örökölték, ami már maga is elegendő a létfenntartáshoz. S ő az egyetlen gyermek. Apjának, anyjának szeméjéne.

De... Szülei tizenegy esztendeje különváltak élnek. És ugyanennyi ideje minden elképzelhető eszközzel: veszekedéssel, megfélemlítéssel, csatákkal és társadalmi erővel, gyanúsításokkal, perrel harcolnak egymás ellen.

A gyermek nyolc éves kora óta tehetetlenül, előbb könnyesen, de aztán egyre jobban elkeményedő szívvel nézte ezt az ádáz küzdelmet, amely eldöntetlen ma is. Eleinte az édesanyjához húzódott jobban, s akkor az apja akarta magához édesgetni, sőt perrel magához ragadni. Aztán az apjához pártolt. Ekkor az anyja kezdte el a késhegyig menő viaskodást érte. S egy időre sikerült is őt visszahódítani.

S az eredmény?

Tizenhat éves korában azt mondta az anyjának:

— Édesanyám, én ezt nem bírom hallgatni tovább, hogy te folyton szidod, feketéd elöttem az apámat. Ő mégis csak az apám, ha el is rontotta az életünket s ha együtt is él valakivel, akivel nem tud megesküdni, mert te nem akarsz válni... Én nem tudom tovább nézni, hogy te szüntelenül bíróságot, az ügyvédek, a hatóságokat járod és költöd hiába a pénzt, mert abban bízok, hogy a végén mégis csak sikerül térdre kényszerítened az apámat... Én nem bírok tovább élni ebben a légkörben, amely nem nyújtja nekem azokat az örömeket, amelyek természetesen volnának az én koromban, ha boldog családi körben élnék. Én most megkísérlem az apámnál. Isten veled.

Es elment. És semmi hatalom se tudta visszatérésre bírni többé. Anyja belebetegedett a veszteségbe. Eszelősen futkosott a városban és lesbenyúlt utcasarkokon: hátha megpillanthatja leányát. S férje új, gyűlölt otthonának szomszédságában házmeistereket bérelt fel, hogy a kerítésen keresztül lehessen egy-egy futó pilianatra szemlélni leánya életének.

Két évig tartott ez így. S az anya hiába várta. A gyűlölet és a harc kiölte a gyermek szívéből a legforróbb, a legszentebb érzések egyikét: az édesanya iránti szeretet. És e két esztendő alatt, a másik asszony otthonának ugyanolyan gyűlölettel és harci készséggel telt légkörben lassan teljesen kihűlt szívében az apa iránt való ragaszkodás is. Sietette ezt, hogy a gyermek, felnőtte serdült ésszel, világosan kezdte látni a helyzetet és igyekezett rábírni az apát, térjen vissza az otthonba, amelynek feldúlása megkeserítette gyermekéit s most már elviselhetetlen süllyal nehezített nagyleány-életére is.

— Nem tehetem, — felelte az apa. — Azok után, amik történtek, lehetetlen.

— Elrontottátok az életemet, — emelt ekkor vádat a gyermek. Vagyonokat költöttetek mindkét részen az egymás elleni harcra. Életcéllá vált nálatok ez a viaskodás, amelynek fékevesztett törtetésében mellékessé vált az én neveltetésem, az én érdekem, az én szeretetem. Hát csak folytassátok ezt a háborúságot. De én nélkülem. És az én szeretetem nélkül.

Azzal vonatra ült és Bucurestibe utazott. Hallani sem akar arról, hogy a harccal, gyűlölettel mérgezett légkörbe visszatérjen.

— Most még kevés a fizetésem, — mondja,

— mindössze nyolcszáz leiem van, de hamar beletanulok a „Fräulein“ mesterségbe és rövidesen megkapom az ezerötszáz leit is. Németül szépen beszélek, a gyermeket szeretem, valamit várnai is tudok... egészen biztos, hogy ha Is-

ten egészséget ad, meg tudom keresni a kenyéremet ezen a pályán. Sőt: pénzt fogok gyűjteni. Nagyon ügyezek majd magamra és... négy-öt év múlva... Kis szerencsével férjhez is mehetek és a magam erejéből házasságomat ki magam. A szüleim házában eltöltött keserű tizenegy esztendőre pedig úgy fogok visszagondolni, mint egy gonosz álomra.

Ime a gyermek itélete. Szigorú, fájdalmas, de tanulságos itélet.

Jávör Béla.

Sötét felhőben van a Föld

Mi van a csillagok között?

Egészen a legújabb időkig a csillagászat csak a látható égitestekkel foglalkozott és alig képzelhettük volna el, hogy rendszeresen kutathassa a mindenséget abból a szempontból is, hogy vajon vannak-e láthatatlan égitestek, sőt hogy van-e és milyen anyag a csillagok közt lévő végtelen térben. A megfigyelés módszereinek technikai tökéletesedése azonban magával hozta azt, hogy a modern csillagászat egyszerűen kénytelen lett foglalkozni ezekkel a kérdésekkel, ha meg akarta magyarázni a megfigyelt tényeket. Így például feltűnt, hogy a mi Tejútrendszerünkön kívül levő távoli csillagrendszerek nem egyenesen fordulnak elő az égbolt minden táján, hanem alig akad belőlük a Tejúthoz közel levő égtájakon. Ennek semmi más magyarázata nem lehet azonkívül, hogy a mi hatalmas csillagsokaságunkban, mely tudvalevően egy lapos lemezelakú teret foglal el, nemcsak fényes csillagok vannak, hanem kell lenni a csillagok között valamilyen fényelnyelő, bár nagyon ritka és sötét anyagnak is és ez a sötét anyag nyeli el a külső csillagrendszerekről jövő igen gyöngy fényt.

Bármennyire is tetszetős ez a feltevés, a csillagászat nem fogadta el véglegesen, amíg közvetlenül is nem tudott bizonyosságot szerezni a megfigyelésekből ennek a csillagközi anyagnak a létezéséről. A színképelemzés egyik legfontosabb szerepe az, hogy a színképvonalak eltolódásából ki lehet számítani a csillagok mozgását. Ha egy csillag közeledik felénk, a színképvonalak az ibolyaszín felé toldódnak el, ha távolodik, a vörös felé, természetesen azonban bele kell számítani a Föld mozgását is az űrben. A színképmegfigyelések már most azt mutatták, hogy egyes csillagoknál a színképben a kalcium és a nátrium vonalai más eltolódást mutatnak, mint a többi elem vonalal. Ezek a vonalak ugyanis csak anynyiban toldódnak el, amennyiben a Föld mozgása következtében kell eltolódnok eredeti helyükről, tehát semmiesetre sem származhatnak az illető csillag anyagában lévő kalciumtól, illetve nátriumtól.

Ezeket a nyugvó vonalakat azonban csak néhány csillagnál lehetett megfigyelni, mégpedig olyanoknál, melyek legalább ezer fényévnnyi távolságra vannak tőlünk. Ilyen nagy távolságok

kellenek hozzá, hogy ez a kivételes jelenség megnyilvánulhasson. A kalcium- és nátriumvonalak nem a fényes csillagoktól származnak, hanem űrközben keletkeznek, jelölül annak, hogy a fény sugarát átmennek ezen az anyagon s ekkor nyell el belőle a kalcium és a nátrium a megfelelő hullámhosszú fényt. Kétségtelen, hogy nagyon ritka a csillagok között levő kalcium és nátrium, ha csak a nagyon messze levő csillagok fényében találjuk meg a nyomukat, mert ez annyit jelent, hogy az ezer fényévnél közelebb levő csillagok fénye nem találkozik űrközben elég sok kalcium- és nátriumatómmal, hogy a jellegzetes vonalak előállhassanak a színképben. A csillagok távolságából és a nyugvó vonalak erősségéből ki lehetett számítani, hogy milyen ritka a csillagok közt elterülő kalciumfelhő. A világűr egy köbcimiméternyi térfogatára átlagban egyetlen kalciumatóm esik, s hogy ez milyen kevés, annak szemléltetésül elég meggondolnunk, hogy a levegő egy köbcimiméterjében 27 trillió molekula van.

A világűr kalciumfelhője azért is különös, mert az atomok elektromos töltéssel bírnak benne, vagyis ionizált gáz ez a felhő, mint a fizikusok mondják. Viszont az ugyancsak mindenütt jelenlevő nátrium atomjai semleges atomoknak bizonyultak. Más szempontból is érdekes a világűr kalciumfelhője. Tudjuk, hogy egy gáz hőmérsékletét a molekulák, illetve atomok mozgássebességének átlaga adja meg. A világűrben elszórt kalciumgáz atomjai igen nagy sebességgel száguldanak össze-vissza és Eddington angol csillagász számításai szerint a hőmérsékletét körülbelül 15.000 fokra becsülhetjük. Ez természetesen csak elméleti jelentőségű fogalmazás, mert azért nem lehet azt mondani, hogy a csillagok közt térben ilyen rettenetesen nagy hőfok uralkodnék.

A kalciumfelhő csaknem egyenesen tölti be az egész mindenséget, de ezenkívül is vannak még sötét felhők a csillagok között egyes helyeken. A megfigyelés leleményessége megállapította ezekről a sötét felhőkről, hogy nem gázból vannak, hanem porból, mégpedig nagyrészt vasporból. Egy-egy porszem bennük egy tízezer milliméternyi lehet s úgy kell képzelnünk, mintha egy jó nagy, 100 méter hosszú, 30 méter széles és 30 méter magas épület térfogatában egyetlen ilyen porszem volna. De ha ilyen nagyfokú ritkaság uralkodik is egy-egy kozmikus felhőben, azért igen nagy lehet az egésznek a tömege. A Hattyú és a Cepheus csillagképben van egy ilyen sötét felhő, melynek összes tömege mégis kitesz százmillió földnyit. Az Aurigában levő sötét felhő tömegét összegyúrva, szintén ki-kaphatnánk belőle 8-10 millió Földet vagy 35 Napot.

Egyébként nagy a valószínűsége annak, hogy mi magunk is benne vagyunk egy ilyen sötét kozmikus felhő közepében. A napfogyatkozások alkalmával látható Korona, valamint az elég gyakran megfigyelhető állatvi fény arra mutatnak, hogy a Nap körül igen nagy kiterjedésben rendkívül finoman elszórt anyagnak kell lennie, mely kedvező körülmények között láthatóvá lesz a Nap fényében.

Figyelem!

Mélyen lezállított áron kaphatók
dr Karácsonyi János püspök
összes művei

A magyar nemzet honalapítása 196-997
Ára 40 lei helyett 20 lei
Új adatok és új szempontok a székelvek
rég történetéhez Ára 50 lei helyett 20 lei
A magyar nemzet attérése a nyugati ke-
resztényezésre 100 lei helyett 50 lei
Szent Ferenc rendjének története Ma-
gyarországon 1711-ig I. 300 lei h 150 lei
Szent Ferenc rendjének története Magyar-
országon 1711-ig II. 300 lei h 150 lei
Vidéki megrendeléseknél plus 15 lei portó.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900 félre 450
negyedévre 225 évi hátra 75 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P. félre 25 P. negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Ko'ozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István.**
Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.

CSIKMEGYÉBEN HAVAZIK. Csikszere-
da. Saját tud. A rendkívül meleg, napos
6-zi időjárást váratlanul esős, nedves időjárás
váltotta fel és éjjelenként talajmenti fagy, erős
hóharmatok észlelhetők. A Hargita bércseit hó
borítja. Vasárnapra virradólag a falvakban is
havas eső esett. Egyébként az utóbbi napok-
ban esett csapadék kedvezően befolyásolta a
vetések és mezőgazdaság helyzetét. A tűzifa ára
ismét emelkedést mutat.

**Nem tiltották meg a hatóságok az aradi
eucharisztikus körmenet megtartását.** Aradról
jelentik: Mint ismeretes, minden évben, október
utolsó vasárnapján ünnepli a katolikus világ,
Krisztus Királyságának ünnepét. Az idén ez az
ünnepnap október 30-ra esik. Tavaly ősszel Ara-
don, nyilván félreértésből származó, de még az
akkori közviszonyokkal indokolható helyzet foly-
tán elmaradt a gyönyörű esti körmenet és újlat-
szik ez a körülmény, illetve a reá való visszaem-
lékezés szülte azt a téves felfogást, hogy a val-
lások ünnepségét és körmenetét az idén nem tar-
thatják meg. Ezzel kapcsolatban most Lakatos
Ottó dr. szentszéki tanácsos kijelentette, hogy a
plébánia az idén is, mint a múltban, hivatalos
formában bejelentette az ünnepség utcán lefolyó
részének, a körmenetnek megtartását az illetékes
hatóságoknak, hogy a körmenet tartamára, este
6-7-ig a közlekedés módozatai rendezését nyer-
jenek. Ez a beterjesztés tudomásulvétel végett
történik és reá legkésőbb az ünnep előestéjéig
megkapjuk mindig a választ. A mostani beter-
jesztésre még nem kaptunk feleletet, tehát lépből
kapottak azok a hírek és előreláthatólag azok is
maradnak, melyek a körmenet elmaradásáról,
vagy éppen az engedély megvonásáról szólnak. A
helybeli hatóságok előzékenysége közismert és a
múltban sem gondolkodtak egy perccig sem, ami-
kor harmincöt ezer katolikus hívő óhajáról volt
szó. Egyébként a nagyszabású egyházi ünnep-
sége, melyet szerda estétől vasárnap reggelig
dr. Csipak Lajos csikszeredei főgimnáziumi igaz-
gató, a kiváló erdélyi hitszónok beszédei vezet-
nek be, személyesen vesz részt Pacha Ágoston dr.
az egyházmegye főpásztorja. A püspök vezet a
körmenetet is.

Hivatali áthelyezések. Csikszere-
da. Saját tud. Vasile Chele tanfelügyelő helyébe Buzea Nico-
lae volt háromszéki tanfelügyelő-helyettes
neveztek ki. — Dan Antonescu törvényszéki el-
nököt áthelyezték a marosvásárhelyi táblához.
Helyébe Nicor Constantin volt marosvásárhelyi
törvényszéki bírót neveztek ki. Beiktatása
ünnepélyes keretek között a napokban történt
meg.

FEKETE JÓZSEF PLÉBÁNOS HALÁLA.
Bordosról jelentik: Fekete József plébános
hosszas szenvedés után október 19-én elhunyt.
Temetése október 21-én ment végbe őszinte
részvét mellett. A gyászszertartást Bencze Ist-
ván főesperes végezte nagy papi segédlettel.

**Fitódon tartja az „Alcsik-Kászoni Római
Katolikus Tanítóegyesület” őszi közgyűlését.**
Csikszere-
da. Saját tud. E hó 26-án, szerdán Fitód
közsegi katolikus iskolájában tartja az „Alcsik-
kászoni Római Katolikus Tanítóegyesület” őszi
rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal:
9 órakor szentmise, utána mintatanítás az iskolá-
ban, majd annak méltatása. A közgyűlés ezeken
a tanítás körébe válogatott kérdéseken kívül ünnepé-
lyes közgyűlést is tart, amelyet a király-him-
nusz vezet be. Utána Kovács Balázs esperes-
tanfelügyelő mond emlékbeszédet az elhalt dr.
Vorbuchner Adolf erdélyi püspök felett. Szavaltat
után, amelyet egy elemi iskolás növendék mond,
a román irodalom történetéről tart előadást Csuc-
sai Emila. Az iskolai énekkar szereplése után a
háztartásban tanításról előad Csomortáni
Anna. Egy másik szavaltat után Bencze Elek ta-
nító mond emlékbeszédet Róth Márton fölött.
Több belső ügy tárgyalása után tisztújítással
zárul a közgyűlés.

* **Erdőgazdasági teendőikben jártas, jó bizo-
nyítványokkal rendelkező fiatal ember erdőőri
állást nyerhet Erdéklődő című, eddigi körülmé-
nyeinek leírásával a kiadóba küldje.**

**Levágta a lábát a vonat egy vasúti fékező-
nek.** Csikszere-
da. Saját tud. A 8693 számú teher-
vonat Gyimesfelsőfok állomáson tolatott. Eköz-
ben Gheorghita V. Radu vasúti fékező a vonat
kerekei alá került, melyek jobb lábát tőből
levágták. A súlyosan sérült fékezőt a közkörház-
ban ápolják.

NEM EGYESÜL A KÉT IRORSZÁG.
Lord Craigon Északirrország miniszterelnöke
nyilatkozatában közölte, hogy visszautasította
De Valerának a két Irország egyesítésére irá-
nyuló javaslatát.

**Megálították a művésziesen újrafestett csik-
taplocai templomot.** Csikszere-
da. Saját tud. Ez-
előtt kilencvenöt évvel épült a felsőki Taplocza
közsegi katolikus temploma „összegyűjtött” kis
erők” áldozatkészsége folytán. A Szent Péter egy-
házmegye körletéhez tartozó egyházközség min-
taszerű katolikus iskolát tart fenn, papi lakja
is kitűnő beosztással megépített épület, általában
az egyházi intézmények mutatják, hogy a Má-
rkos Endre plébános vezetése alatt működő egy-
háztanács hivatása magaslatán áll. Az egyház-
község vezetősége most azzal tetőzte be eddigi
eredményes és áldozatkész munkáját, hogy közel
kétszáz ezer leles kiadással teljesen kijavította,
kivül és belül újrafestette a templomot. A művé-
szeti festési munkálatokat Dabóczy József ipar-
művész végezte komoly tehetségre és készségre
valló hozzáértéssel. Az átfestett tágas templo-
mot, amelyet két hatalmas cserépkályhával is
felszerelt az egyházközség, vasárnap áldotta meg
és mondott ünnepélyes szentmisét Bíró Ferenc
főesperes-plébános. A szentbeszédet dr. Csipak
Lajos kanonok, szeminariumi igazgató-tanár
mondotta. Jölesben állapítható meg, hogy Fel-
csik községeiben a nehéz gazdasági viszonyok el-
lenére is egyre-másra javítják s festik át a templo-
mokat. A legutóbbi időkben Rákos, Dánfalva,
Balánbánya, Szentlélek és most Taplocza közsé-
gekben végeztek százezres költségekkel templom-
javításokat és festéseket. Ezekben a községekben
Dabóczyn kívül Szentpétery László és Pál István
festők végeztek művészi munkát.

Feljegyzések

A Románia mai számában szokatlan
képet fedeztünk fel. Glondys, a szászok
püspöke látható rajta, Sonderhausenban, ab-
ból az alkalomból, hogy részt vett ott a he-
tedik ekumenikus kongresszuson. Mi a szo-
kattan ezen? Csak annyi, hogy bizonyos ér-
deklődést jelent a nemzetiségek élete és
ügyei iránt. Lehet azonban, hogy csak a kör-
met püspöknek, vagy éppen a kongresszus-
nak szól az érdeklődés s nem a nemzetiség-
nek, melyet képvisel.

Ezt a Románia c. új lapot igen nagy
gonddal és nyilván sok költséggel szerkesz-
tik. Egészen új lap-típust jelent a román sajtó-
ban és szerkesztői láthatólag erre is törek-
szenek. A bőséges hírszolgálat mellett igen
sok helyet engednek az ismeretterjesztésnek
és tájékoztatásnak. Időszzerű országos kérdé-
seket éppen olyan részletesen ismertez az a
lap, mint az ország különböző vidékeit, vá-
rosait, intézményeit.

Ebben az egyetlen számban, mely előt-
tünk fekszik, cikkeket olvasnak Besszarabiá-
ról, az egyetemi reformról, az erdélyi falusi
iparosság problémáiról, a külföldi propagan-
dáról és sok más külső, meg belső kérdésről.
Igy van ez minden számban, akkora követ-
kezetességgel és céltudatossággal, hogy olykor
az a benyomásunk, ez a szerkesztőség nem
napilapot, hanem napi folyóiratot akar adni
a közönségnek. Minthogy pedig a legtöbb
cikket fényképek és egyéb ábrák kísérik, nem
is egyszerű folyóiratot, hanem napi képes
folyóiratot.

A különös az, hogy ezen a sok és sűrű
hasábon sohasem jut hely a nemzetiség éle-
tének, helyzetének, problémáinak ismerteté-
sére. Ezért tűnik fel a szász püspök képe.

Különös, mert a nemzetiségek mégis
csak hozzátartoznak ennek az országnak
külső és belső képéhez, amennyire hozzátar-
tozik egy falusi templomtorony vagy kis
mezővárosok látképei, melyek naponként kö-
velik egymást a hasábon. Azonkívül problé-
mát is jelentenek s ezt aligha lehet két-
ségbevonni.

A nemzetiségek csak olyan cikkekben
fordulnak elő, melyeket kellő elnézéssel vita-
iratoknak lehetne nevezni. Arról van ezek-
ben mindig szó, hogy a nemzetiségeknek eb-
ben vagy abban az ügyben megint nincs
igazuk, vagy bizonyos magatartásokról,
melyek rosszalandók. Olyan kérdések azon-
ban sohasem tárgyalatnak, hol esetleg talán
igazuk lehetne, a legszigorúbb nemzeti állás-
pontból nézve is és nem igen kerül szóba
az ő pusztá létezésük, ennek a létnek körül-
ményei, társadalmi, gazdasági vagy szellemi
megnyilvánulásai. Ezek pedig olykor igen
érdekes tárgyakat kínálnak.

Elvégre az Erdélyi Műzeum Egyesület
munkáját, vagy az erdélyi irodalom esemé-
nyeit s más hasonlókat egészen tanulságosnak
találhatná a figyelmes szemlélő. Hasonló-
képpen a magyar orvosok s ügyvédek helyze-
tét s egyéb szociális problémákat. Azért,
mert semmi efelől soha nem írnak, ezek a
problémák mégis csak megvannak. A nem-
zetiségek is, a problémáik is.

Mi így találjuk, hogy ezek a problémák
sürgősen követelik a tárgyyszerű ismertetést,
éppen azért, mert itt vannak és mindenki a
saját szemével látja azokat.

(Skin.)

Késelés a „Csavargó barlangban”. Nagyvárad.
Saját tud. Vasárnap este a Vitéz Mihály-téren
levő „Csavargó barlangnak” ismert mulatóban
összeszurkáltak Stana Miklós 31 éves mun-
kást. A rendőrség megindította a nyomozást, a
merénylőt azonban egyelőre még nem sikerült
kézrekeríteni. A súlyosan sebesült munkást köz-
kórházba szállították. Állapota életveszélyes.

Temetésok. Gólián István nyug. adótárnok
pénzügyi főtanácsos 82 éves korában meghalt.
Temetése kedden délután 3 órakor lesz Nagyvá-
radon a Steinberger-kápolnában. — Bordás Jó-
zsef 68 éves nyugdíjas meghalt. Temetése tegnap
vott. (Erdélyi „Concordia”).

Madas Imre 39 éves korában Nagyváradon
meghalt a közkörházban. Temetése e hó 24-én
vott a Rulikovszky-temetőbe. (Caritas.)

Óvás!

Felhívjuk a közönség figyelmét, hogy a Temesvári Segélyző Egyesület nevében csakik
olyan egyének járhatnak el, akik

Reuniunea pentru ajutorare din Timișoara

céggel ellátott fényképes igazolvánnyal rendelkeznek.

Fenti közleményünket azért vagyunk kénytelenek közreadni, mert

más temesvári intézetek emberei

mint a Temesvári Segélyző Egyesület megbízottai jelentkeznek, ezzel megtevesztve
a nagyközönséget, mert természetesen ezek az intézetek nem tudják nyújtani azokat
az előnyöket, melyeket a Temesvári Segélyző Egyesület tagjai élveznek.

Tehát gondosan nézze meg mindenki a jelenkező ügynökök igazolványát, Temesvári Segélyző Egyesület fiókja

Oradea, Bdul Regele Ferdinand 10. — Telefon: 19-54.

Rágyújtotta társaira a deszkabarakot egy kőbányamunkás. Csikszereida. Saját tud. A csikszereida Hargita „Drumul” nevű kőbánya mintegy haszonot munkásának kellemetlen meglepetésben volt része. A munkások arra ébredtek, hogy fejük fölött ropogva, recsegetve ég a deszkatekő. A tüzet sikerült eloltani minden nagyon szerencsétlenség nélkül. A vizsgálat megállapította, hogy gyújtogatás történt. A csendőrség őrizetbe vette a vállalat egyik, Mihail Nicolae nevű elbocsátott munkást, aki a gyújtogatást beismerte. Vallomása szerint így akart bosszút állani elbocsátásáért.

Halálos vonatgelézőlés. Nagyvárad. Saját tud. Az egyik Nagyváradról kiinduló vonat halálra gázolta Szabó István 40 éves itteni asztalost. Mire a mentők megérkeztek, a szerencsétlen ember már halott volt. A halálos gázolásnak nem volt szemtanúja, így egyelőre nem lehet megállapítani, hogy öngyilkosság történt-e vagy szerencsétlenség.

Rövid hírek. Csikszereida. Saját tud. Varga Sándor és Belényessi István szatmármegyei illetőségű famunkások összetalálkoztak a gyergyó-tölgyesi erdőben. Belényessi a vita bevében úgy ütötte arcul Vargát, hogy azonnal összeesett és pár óra múlva meghalt. Belényessit a törvényszék egyévi elzárásra, ötezer lei pénzbüntetésre és háromévi politikai jogvesztésre ítélte. — Gábor Samu és Vándor Tódor gyimesközéplöki cigányok régebbi idő óta ellenséges viszonyban éltek. Végre is Vándor végleges leszámolásra szánta el magát. Egyik kezében hatalmas késsel, a másikban pedig egy nagy ásóval berontott Gábor lakására és össze-vissza szurkálta. A vérengző cigányt letartóztatták.

Zürichi nyitás. Párizs 11.73 egynegyed, London 20.96 fél, Newyork 440.50, Brüsszel 74.47 fél, Milánó 23.17 fél, Amszterdam 239.50, Berlin 176.35, Prága 15.12 fél, Varsó 82.75, Belgrád 10. Bucuresti 325.

Megválasztották a NAC új vezetését. Nagyvárad. Saját tud. Vasárnap délelőtt tartották meg a NAC reaktiváló tisztújító közgyűlését. Az új vezetésben sok régi zöld-fehér vezérrel találkoztunk. Elnökek Zitzmann Ferenc püspöki iradalmazgatót választották meg. Tisztséget vállaltak Jemét a Kovács testvérek is. Az új vezetés a következők: Elnök: dr. Pelle János. Elnökök: Zitzmann Ferenc. Alnökök: Kovács Ferenc, Florian Ovidiu. Főtábornok: dr. Löwenstein Rezső. Főpénztáros: Szabó Sándor. Főjegyző: Pop Jónel. Főkönyvelő: Klein Sándor. Háznagy: Kovács Pál.

Több volt műkedvelő előadás- nál a nagyvadi hegyi fiatalok bemutatója

Nagyvárad. Saját tud. Egy aranyszívű ember feleltette a hegyi fiatalokot. Jó lélekkel, szeretettel és áldozatkészséggel, fajával szembeni kötelességtudásra vezette ezt a kis csoportot. Ott hagyták a kocsmát, ott a hegyi duhaj életet, melyet felváltott az otthon szeretete és az együttérzés melege. Évek óta szerényen dolgozik ez a fiatalok. Saját erejéből tanul és tanít. Primitív eszközökkel, amit a lélek pótol, addig-ig falkolta kis színpadát, papír ruhát és esz-szolta tudását, míg ki mert állni a nagy nyilvánosság elé. Merésnek látszott a vállalkozás, de teljes siker koronázta a műkedvelői tökéletes-séggel eljátszott „Sárga csikó” előadását. A Református Kulturpalota nagyteremében Balogh Sándor és rendező társai várakozáson felül nyújtottak. A műkedvelőktől megszokott vontató műsor helyett, percig, egy percig sem untató előadást kaptunk, jobbnál-jobb népdalok, siker-ritűt felelevenítésével. A szépségű közönség szeretettel ünnepelte a szereplőket, akik egytől-egyig megérdemlik a legnagyobb dicséretet, ami biztatás is arra, hogy folytassák tovább megkezdett munkájukat. A főszereplők közül ki kell emelnünk Borzásy Jucit, Balogh Sándort, Borus testvéreket, Vank Pistát. A kitérő pusztabíró: Kuzsela Gyulát, a mulatságos Icíget: Emődi Gyulát, a koldusokat: Máté és Váradi Józsefet, akik a többi nagyszámú szereplők: Bányász Magda, Pethő Mária, Máté Magda, Mészáros Juci, Gergely Manci, Kriszta Bertalan, Balajty Károly, Czeglédi Márton, Nagy László, Magyar József, Bereczki Béla, Milák Ferenc, Kiss Zoltán, Máté Béla és Imre, valamint Mayer György közreműködésével jó összejárással, tehetséggel és tudással járultak hozzá a megérdemelt sikerhez. A táncos párok: Mákocsi Duci, Stiaszni nővérek, Balogh Nusi és az angol táncosnő ügyesen és igen jól táncoltak. A műsort hajnalig tartó tánc követte, a legjobb hangulatban. (m. p.)

Sulyok István, a királyhágómelléki egyházkerület püspöke vasárnap ünnepelte papmunkájának ötvenéves évfordulóját

A magyar társadalom valláskülömbőség nélkül részt vett az ünnepségen

Nagyvárad. Saját tud. Ritka alkotónak adja meg a sors azt az örömet, hogy élete munkásságának gyümölcsét beérni is lássa. Sulyok István, a királyhágómelléki református egyházkerület ősz püspöke ezeknek a ritka emberek sorába tartozik, mert megérthette, hogy hívei nagyváradi működésének ötvenéves évfordulóját ünnepelhesse. 1888 október 28-án iktatták be Sulyok Istvánt a Nagyvárad-újvárosi lelkészi állásába, ahonnan az impériumváltozás után alakult királyhágómelléki egyházkerület élére emelkedett és most ebben a magas méltóságban érkezett el működésének ötvenéves évfordulójához.

Az évfordulói ünnepséget az egyházkerület szűk családi körében akarták megünnepelni, de a szeretet elé korlátokat nem lehet felállítani és így Sulyok István ünnepése országos ünnepé vált. A jubileumi ünnepséget vasárnap délelőtt ünnepi Istentisztelet előzte meg, a kétórnyu református templomban, ahonnan az ünneplő püspök iskolás gyermekek által szórt virágszórnyegen vonult át a Református Kulturpalotába.

A Kulturpalota terme déli fél 12-kor már zsúfolásig megtelt. Ott láttuk az ünneplő közönség sorában nemcsak az egész református presbiteriumot és a református társadalom apraját-nagyját, hanem valláskülömbőség nélkül a magyar társadalom képviselőit is. Az ünneplés presbiteriumi díszközgyűlés keretében történt meg, melyet dr. Thury Kálmán egyházkerületi főgondnok nyitott meg. Csernák Béla egyházkerületi főjegyző javaslatára Domokos László ny. ítéltáblabíró, Kiss Károly, Varga Gedeon és dr. Szabó László lelkesek, valamint Fazekas Lajos férfiszövetségi elnök hívták meg Sulyok Istvánt a díszközgyűlésre.

DR. THURY KÁLMÁN ÜDVÖZLŐRESZÉDE.

A terembe belépő püspököt szünni nem akaró tapssal és éljenzéssel fogadták a díszgyűlés közönsége. Elsőként dr. Thury Kálmán egyházkerületi főgondnok köszöntötte a jubilánst, aki nemesveretű beszédében többek között a következőket mondotta:

— Egy ötvenéves mult sokmindent feltár és sokmindent eltemet. Mert, ha ez a küzdelmes és súlyos eseményekben gazdag életút bőségesen mutat is fel nagy érdemeket és derűt sugárzó korszakot, nem hiányzott abból a gondoknak és megpróbáltatásoknak hosszú sorozata sem, amelynek magán és közéleti vonatkozásaiban is különösen a történelmi idők alatt nem egyszer elfátyolozták a sikerek ragyogását.

— Am a kitűzött út egyenes volt, az egy Igaz Isten szolgálatában az emberiség s közelebről, magyar hittestvéreink lelkiégységét megteremtő s ezt a célt szolgáló nagyváradi egyházkerület szellemében és anyagiakban megerősítő. Gazdagon bontakozott ki ebben a célkitűzésben Sulyok Istvánnak az átlagemberen felül emelkedő egyéni kiváltsága, mely bölcs janssággal találta meg a helyes út olyan időben és olyan helyen is, amikor és ahol a gerincesesség nem fajúhatott mellőngető makacssággá, de viszont az alkalmazkodás művészete sem jelentett szolgáléltű meghunyászkodást. A lehetőségig ragaszkodott minden időben vallásának és fájának szent hagyományaihoz, de mint hithű református és gerinces magyar ember sohasem lazadozott és sohasem hirdette a gyűlöletet, ellenkezőleg egyensúlyozta bölcs mérsékletével az elégedetlenkedő lelkeket s meggyőződéssel prédikálta a szeretetnek mindenek felett álló hatalmát. S ezt cselekedte 50 éven keresztül ugyanazon a helyen, ahol fiatal papként megvetette lábát.

Mindazoknak, akik a sors által reánk mért nagy csapás alkalmával részvételükkel mélységes tájéalmunkat enyhíteni igyekeztek, hálás köszönetet mondunk.

Dr FEHÉR MÁRTONNÉ
Dr FEHÉR ENDRE

ahonnet a esabító kilátások sem tudták volna másfelé vonzani. Egyházunk történetében alig van erre példa.

— Ez magyarázza meg a Főtiszteletű lelkész úr 50 éves munkásságának sikerét s egyúttal a mi halás elismerésünk köteles adózását is.

Beszéde után dr. Thury Kálmán a közönség meleg tapsainak kísérétében átnyújtotta a jubilánsnak az egyházkerület ajándékait.

SULYOK PÜSPÖK VÁLASZA.

Sulyok István meghatott hangon válaszolt az üdvözlő beszédre és többek között a következőket mondotta:

— Ne keressenek a mostani beszédben rendszeresen kialakított beszédet, — kezdte szavait az ősz főpásztor meghatottságtól fátyolozott hangon. — Tudom, az emberek nem szívesen helyezik magukat a kritika mérlege alá. En oda helyezem magam. Ember vagyok, gyenge ember és reám is áll az apostoli szó: Látok én magamban más törvényt is, s mégis azt cselekszem, amit az én gyöngye emberi voltom parancsol.

A jövőre nézve már nem sokat ígértek. Szeretetüket, megbecsülésüket, amire büszke voltam, nem szeretném elveszíteni. Ajándékozom meg továbbra is megőrtésükkel, szeretetükkel, segítsenek, hogy egyházunk gondjainkra bízott ügyeit a legjobb úton vezethessük tovább. A jélek kész, de a test már erőtlén, de szeretném, ha megelevenedne a bibliai kép, amikor mindenki az elerőtlenedett vezér támogatására sietett. Azt kérem, ha életem napja lelkonyul, megbecsülésüket tessek meg fejem alá párnául, hogy nyugodtan pihenhessek síromban.

Miután megkezdődtek az üdvözlések, melyeknek során a következők üdvözlözték a jubiláló püspököt:

Az Erdélyi Református Egyházkerület és annak püspöke Vasárhelyi János nevében, Kádár Géza generális-direktor, a bihari református egyházmege nevében Vada Béla évesdi lelkész-esperes, az egyházkerület elnöksége nevében Papp-Szász Lajosné, a nagyszalontai református egyházmege nevében Arday Aladár esperes, a nagyváradi ágostai evangélikus hitközség nevében Materny Imre főesperes, a nyugati szertartású izraelita hitközség nevében dr. Kabos Béla ügyvéd, a nagyváradi református lelkészi kar nevében Kiss Károly várad-velencei lelkész, a református középiskolák nevében Karácsonyiné, Gábor Erzsébet, leánynevelő intézeti igazgatónő, a református elemi iskolák tanszemélyzete nevében Kiss Béla tanító, a férfi szövetség nevében dr. Soós István és Fazekas Lajos, a Nőszövetség képviselőjében Mónus Sándorné, a Lorántffy Zsuzsanna jótékony egyesület részéről Csernák Béláné, a református énekkarok és dr. Ince Gy. Jaksman Ödön, a Romániai Országos Dalosszövetség elnökének nevében dr. Szabó Lajos nagyváradi-réti lelkész, a Szigligeti Irodalom Társaság képviselőjében Marót Sándor lapszerkesztő, végül a református iparosok nevében Boldizsár Imre szobafestő iparos.

A lelkeshangú és igaz megbecsülésről tanuskodó üdvözlésekre Sulyok István külön-külön válaszolt. Különösen megkapó volt az a néhány szó, amit az ősz püspök az újságírókhoz intézett.

— Amikor jelszavak áradata téveszti meg az embereket — mondotta — nagy hivatás vár az újságírókra. Az igazi hírlapíró sohasem használja ki ezeket a jelszavakat és olyan szent tisztaléttal veszi kezébe tollát, mint a lelkész a bibliaját. Azt a igazhatalmat, amit a Sajtó jelent, állítsák az Igazság, a Szeretet szolgálatába és ezt a hatalmat adják nekünk is, ha arra szükségünk lesz.

Ezzel a dízülés be is fejeződött, majd a megjelentek az épület belső csarnokába vonultak, ahol az Újvárosi Enekkar jól sikerült éneke után Csernák Béla mondotta el az avató beszédét, amely alatt lehült a lepel arról az emléktábláról, amelyet Szabó József nagyváradi fiatal tehetséges szobrászművésze készített.

LEGUJABB

A francia szenátusi választásokon a népfront ellen döntöttek

A választók a müncheni egyezmény mellett szavaztak

Párizsból jelentik: A vasárnapi szenátusi választás a legnagyobb nyugalomban zajlott le és határozottan jobboldali eltolódást eredményezett. A demokrata és köztársasági unió pártja, a radikálisok rovására lényegesen megerősödve kerül ki a küzdelemből. Azokban a kerületekben, ahol csak a radikális jelöltek álltak egymással szemben, a népfrontból kivonult radikális jelöltek legtöbb helyen kibuktatták a népfronthoz hí radikalizokat. A népfrontellenes radikálisok ellen indított szocialista izgatás eredményeként egyedül csak Alier kerületben sikerült a szocialista Dormoy, volt belügyminiszternek kibuktatnia Regnier volt pénzügyminisztert, a kommunisták támogatásá-

val. A jobboldali eltolódás ott is érezhető volt, ahol csak középpárti jelöltek álltak egymással szemben.

A sajtó szerint a választók a jelenlegi kormány külpolitikája és a müncheni egyezmény mellett, másfelől a kormány belpolitikája ellen szavaztak. A *Journal* megállapítja, hogy a francia józan ész a szélső baloldal útjába áttörhetetlen gátat emelt. Daladiernek le kell vonnia a tanulságokat és az új középpártokra támaszkodva kell kormányoznia. A *Temps* szerint a vasárnapi választások határozott irányjelölést mutatnak és hideg zuhanyként érték a népfront tulságosan heves párhívait.

A japán haderők előcsapatai Hankaunál

Egyes hírek szerint már behatoltak a középkinai fővárosba. Fegyverszüneti tárgyalások kezdődnek? Tűzvész Kantonban

Tokióból jelentik: Japán jelentés szerint a japán haderők elővédje hétfőn hajnalban bevonult Hankauba, a középkinai fővárosba és elfoglalta a külvárosok egy részét. A hirt nem lehetett ellenőrizni.

Hongkongban úgy tudják, hogy fegyverszüneti tárgyalások vannak folyamatban a japánok és kínaiak között. Ellentmondani látszik a Hankauba való bevonulás hírének az a körülmény, hogy *Csang-Kai-Sek* és felesége Hankauban tartózkodik és a kínai tábornagy

vasárnap több külföldi újságírókat fogadott.

Kanton vasárnap este felgyújtották. A japánok tehetetleneknek bizonyultak a lángokkal szemben és Délkína legnagyobb városa hétfőre romhalmazzá vált. Valószínű, hogy a város a kínaiak gyújtották fel. A hatalmas tűzvést csak a nagy moszkvai tűzvésszel lehetett összehasonlítani. Akkor tudvalevőleg szintén maguk az oroszok gyújtották fel Moszkvát, amikor átengedték Napoleon bevonuló csapatának.

A magyar kormány ellenjavaslatát átadták a prágai külügyminiszternek

A szlovák kormány kényes helyzetbe került Tuka miatt

Budapestről jelentik: A magyar kormány diplomáciai futárja vasárnap este 8 órakor indult el gépkocsin Budapestről Prágába, ahová hétfőn reggel megérkezett. A futár hétfőn délelőtt átadta a magyar kormány ellenjavaslatát a cseh külügyminiszternek. A magyar kormány jegyzékét még a nap folyamán nyilvánosságra hozzák.

Pozsonyból jelentik: Vasárnap este Pöstyénbe érkezett Tuka, akit mint ismeretes, annakidején hazaárulás címén 15 évi börtönrre ítélték, majd kiengedték s most a rendőri felügyeletét is megszüntették. Tukát híveinek nagy tömege és Durcsánszky szlovák igazságügyminiszter fogadta.

Pozsonyi jelentések szerint Tuka Pozsonyba ezeregett volna menni, de felkérték, hogy Pöstyénben pihenjen. Politikai körök ugyanis attól tartanak, hogy a Tuka mögött álló, kétségtelenül nagy tömegek Tuka esetleges pozsonyi tartózkodása során olyan magatartást tanúsíthatnának, ami a kormánynak kellemetlen volna.

HÁROM HELYEN FELROBANTOTTAK EGY RUSZINSZKÓI VASUTVONALAT

Ungvárról jelentik: A nagyszőlős-beregácsi vasutvonalat Tiszaujlak környékén ismeretlen tettesek robbantással három helyen felszakították.

SIDOR SZLOVÁK KÉPVISELŐ NYILATKOZOTT A SZLOVÁKIAI ZSIDÓKÉRDÉSRŐL

Belgrádból jelentik: Sidor Károly, a „Politika” című belgrádi lap pozsonyi levelezőjének adott nyilatkozatában kijelentette, hogy a zsidókérdés Szlovákiában igen veszedelmes probléma. Az új szlovák tartománygyűlés sürgős feladata lesz a zsidókérdésnek törvény útján való rendezése. E törvény választóvonalat húz a keresztény és a zsidó lakosság között. Kitént, hogy a zsidók a kommunizmus és a szabadkőműveség előfutárjai voltak.

Az angol liberálpárti vezér ellenzi a szavatolást az új csehszlovákiai határokért

Változások előkészítése az angol kormányban

Londonból jelentik: Sir Archibald Sinclair, a szabadelvű liberális párt vezére, Falkirkben tartott beszédében súlyos aggodalmát fejezte ki

afelett, hogy Anglia szakítva régi, hagyományos politikájával, a cseh határok szavatolását ígérte. Ha Anglia nem volt képes, vagy halkan-

dó arra, hogy Csehországot akkor segítse, amikor még erős hegyi határok védtek, hogyan segíthetne most, amikor Csehország határai gyengék és az ország annyira elszegényedett, hogy nem tarthat fenn megfelelő haderőt? Meg kell alaposan gondolni, hogy helyese-e ilyen szellemi és meddő kötelezettségek vállalása.

Londonból jelentik: Chamberlain a hétfői nap folyamán tér vissza Londonba és hozzátartozóit a megüresedett miniszteri tárcák betöltéséhez. Egybehangzó hírek szerint a Dewanshirei herceget, a jelenlegi dominiumügyi államtitkárt nevezik ki dominiumügyi miniszterré az elhunyt Stanley helyébe. A tengerügyi hivatal elnöke Edan Wallace, jelenlegi pénzügyi államtitkár, vagy Margesson, a kormánypárt fővitarendezője lesz. A lőszergyűgyi minisztérium felállítása még nem dől el.

AZ ÁLTALANOS HADKÖTELEZETTSÉGET INDITVÁNYOZZÁK A LORDOK HÁZÁBAN.

Londonból jelentik: Lord Wuckmaster az általános hadkötelezettség bevezetését indítványozza a lordok háza elé terjesztett javaslatában. A javaslat arról szól, hogy mondja ki a ház azt a meggyőződését, hogy a legutóbbi eseményekre való tekintettel az ország érdeke a kötelező nemzeti közszolgálat bevezetését követeli, beleértve a katonai szolgálatot a haderőnél.

A spanyol köztársaságiak selyem-harisnyával bombázták Burgost

Burgosból jelentik: Vasárnap Burgos feletti köztársasági repülőgépek jelentek meg s azokról — a lakosság legnagyobb meglepetésére — bombák helyett selyemharisnyát, férfiharisnyát, kombinékat, inget, nyakkendőt, meleg női- és férfi-fehérműveket dobáltak le. A köztársasági repülőgépek burgosi látogatása nyilván válasz akart lenni a nemzeti repülőgépeknek Madridban tett látogatására, amikor tudvalevőleg a nemzeti repülőgépekről bombák helyett kenyeret dobáltak le a spanyol fővárosra.

Orkán és viharok az Okiráltságban

Bucuresti. Saját tud. Covurului és Buzău megyékben nagy viharok voltak az elmúlt napokban. Galajon 40 órán át szakadatlanul orkán dühöngött. Több külvárosi utca víz alatt áll. Gáz és villanyvezetékek mentek tönkre. A megyével megszakadt a telefonösszeköttetés. A Dunán több hajó megrongálódott. Több repülőgép, amelyek nem tértek be a hangárokhba, súlyosan megsérültek.

Beck lengyel külügyminiszter Hitlerhez utazik

Megegyezés keresése a lengyel-magyar közös határ ügyében

Párizsból jelentik: Párizsi lapjelentések szerint Beck lengyel külügyminiszter a héten állítólag Berchtsgadenbe utazik, hogy meggyőzze Hitler kancellárt a lengyel-magyar közös határ szükségességéről. Párizsban úgy tudják, hogy Lipsky berlini lengyel nagykövet Göringgel folytatott megbeszélése nem hozta meg a Varsóban várt eredményt. Egy svájci lap azt írja, hogy Németország és Lengyelország között már is megtörtént a megegyezés. Berlini körök azonban ezt kétségbevonják és megállapítják, hogy Németország semleges akar maradni a magyar-lengyel határ kérdésben.

Készült a Szent László-nyomda Rt. közforgógépén Oradea, Str. Reale Carol II. No. 4.